
Nordiske Udkast

Tidsskrift for kritisk samfundsforskning – Årgang 52, nr. 2

Elitesportsforældre som en intensiv forældrestil

**- et etnografisk studie af hvordan forældre samstemmer opdragelse
i to danske elitefodboldklubber**

Jesper Stilling Olesen

Lektor DPU - Danmarks institut for Pædagogik og Uddannelse - Pædagogisk Antropologi,
Emdrup

Martin Treumer Gregersen

Ph.d. og ekstern lektor DPU - Danmarks institut for Pædagogik og Uddannelse - Pædagogisk
Antropologi, Aarhus

Resume

På baggrund af et etnografisk studie af unge fodboldtalenter i alderen 15-18 år har vi undersøgt den særlige form for forældreskab, der er opstået omkring danske elitefodboldklubber. Med et udtryk fra Annette Lareau har vi undersøgt opdragelsesstilen som samstemt opdragelse mellem forældre og fodboldklub. Vores analyse viser, at forældre og klubber formår at samstemme opdragelsen af de unge drenge hvad angår den sportslige ambition og den formelle deltagelse i en ungdomsuddannelse, men at opgaven med at udvikle hele idrætsmennesker, som dual career litteraturen taler for, har tendens til at falde udenfor den samstemte opdragelse. Denne del af forældreopgaven påhviler alene de biologiske forældre, samtidig med at de har fået mere begrænsede muligheder for at løfte opgaven. På baggrund af undersøgelsen argumenterer vi for, at der er behov for at gentænke den måde dual career bliver gjort i praksis og elitesportens perspektiver på forældrerollen.

Nøgleord:

Intensivt forældreskab, samstemt opdragelse, elitesport, fodbold, talentudvikling, drenge, etnografi.

Introduktion

At have et barn der dyrker elitesport, kalder på en særlig form for forældreskab. De forældre vi har talt med, formulerer det fx som at de sætter barnets behov som idrætstalent i centrum for familielivet og at de indretter familielivet efter elitesportens behov. Denne form for forældreskab er på nogle punkter et godt eksempel på det som den britiske sociolog Charlotte Faircloth kalder 'intensivt forældreskab' (Faircloth, 2014). Vi har derfor valgt at vende os mod den eksisterende litteratur om moderne forældreskab. Den peger på at den sociale betydning af at være en god forælder er øget gevaldigt, hvilket har ført til udvikling af en række intensive forældrestrategier eller forældrestile kendt som bl.a. Tigermødre og Curlingforældre. Her mener vi, at det er meningsfuldt at tilføje Elitesportsforældre som en intensiv forældrestil med en række særlige kendetegn, som forældreskabslitteraturen kan hjælpe os med at give et signalement af.

Med artiklen ønsker vi ikke at afgøre, hvorvidt forældre til unge fodboldtalenter understøtter eller forstyrrer elitesportens dagsorden som megen af den idrætspsykologiske litteratur er optaget af, fordi forældrene kommer til at fremstå som enten støtter eller modstandere af elitesportens projekt. Vi mener, at det er for simpelt at se det som en kontrovers mellem to parter. Forældrene deler nemlig for det meste elitesportens ambitioner om at gøre drengene til dygtige fodboldspillere. Der er derfor snarere tale om ambivalenser hos forældrene om, hvordan kortsigtede og langsigtede mål skal afbalanceres og hvordan forholdet mellem specialisering og almindelse herunder familieliv, uddannelse og kammeratskab skal afstemmes. Ambivalenser der kan sætte forældrene på fysisk og følelsesmæssigt overarbejde, hvis der ikke er et godt samarbejde med de øvrige voksne i det talentmiljø, som barnet indgår i. Vi vil med den amerikanske sociolog Annette Lareau's ord undersøge de udfordringer, der er forbundet med at samstemme opdragelsen mellem forældre og professionelle voksne, når det foregår i tilknytning til et talentmiljø i en elitefodboldklub.

Elitesportens perspektiver på forældreren

Forskningslitteraturen har tidligere beskæftiget sig med forældreren i relation til børn og unges sportslige udvikling, hvor den primært har været optaget af, hvordan elitesporten ser på forældrene og hvordan de kan bidrage til sporten. Canadiske Jean Côte (1999) er en af de idrætsforskere der har forsøgt at forstå forældrenes rolle i talentudvikling af atleter. Ved hjælp af tre udviklingsstadier beskriver han en bestemt udvikling gennem faste og universelle faser, som forældrene skal tilpasse sig for at hjælpe deres børn bedst muligt. Det gælder for eksempel for det tredje stadie, som

dette studies fodbold drenge befinder sig i. Her skal forældrene ifølge Côté indtage rollen som distancerede tilhængere der bidrager til barnets eller den unges udvikling ved at udvise interesse og støtte økonomisk.

Den amerikanske idrætspsykolog Jon Hellstedt (2005) argumenterer også for, at der fra elitesportens perspektiv kan være forskellige måder at opfatte og involvere forældre på. Han viser, at der er to tilgængelige funktioner for elitesportsfamilier, hvor familierne enten udgør en kilde til stress og komplikationer for barnet eller fungerer som dets allierede, der styrker udvikling af talentet ved at tilpasse sig dets skiftende behov. I et andet studie viser de canadiske idrætsforskere Jessica Fraser-Thomas & Côté (2009), at forældre kan påvirke deres barns udvikling i en både positiv og negativ retning, hvor det positive går på udviklingen af en særlig relation mellem dem og deres forældre, mens det negative går på, at de kan føle sig tynget af forældrenes forventning til dem om at få succes. Studierne illustrerer litteraturens tendens til at opfatte forældrenes rolle alene ud fra deres evne til at yde støtte til udviklingen af deres barns sportslige talent.

På trods af en udbredt enighed om, at forældre spiller en afgørende rolle i børn og unges udvikling i sport, viser et review (Reeves et al., 2018) om sociologiske indikatorer for unge talenter i elitefodbold, at der er et begrænset antal studier herom. De britiske idrætsforskere Nicola J. Clarke og Chris G. Harwood (2014) og Clarke et al. (2016) påpeger, at tidligere studier primært er optaget af forældrenes adfærd ved deres børns deltagelse i sport, hvorimod de ikke fokuserer på sociale og kulturelle kontekster, hvorigennem denne adfærd formes. Begge studier peger på at forældreansvaret øges i takt med, at deres barn udvikler sig som fodboldspiller. Forældrenes ansvarsfølelse er tæt koblet til en øget forældreidentitet som forældre til en talentfuld fodboldspiller, der manifesterer sig gennem barnet og forældrenes delte følelse af succes eller fiasko. Derudover viser disse studier, at forældrene føler, at de skal være påpasselige med hvilken position de indtager i talentmiljøerne og på hvilken måde de navigerer i dem, dog uden at studierne kommer nærmere ind på hvorfor.

I forlængelse af disse studier savner vi undersøgelser af forældresamarbejdet i klubberne, der inddrager forældrenes perspektiv og som forholder sig analytisk til de sociale og kulturelle kontekster forældreskabet kan praktiseres indenfor. Det skal ydermere ses i lyset af, at der med dual career (DC) forskningen, der er defineret som en karriere med fokus på sport og uddannelse eller arbejde (Stambulova & Wylleman, 2014; Wylleman, Alfermann & Lavallee, 2004), følger en konceptualisering af atleter som hele mennesker. Forældrene kan derfor ikke undgå at blive inddraget i indfrielsen heraf, da de unge ikke kan gøres ansvarlige for selv at kunne leve op til det.

Idrætsforskerne Jens Christian Nielsen og Jesper Stilling Olesen (2019) og Martin Treumer Gregersen (2020) har i deres studier af hhv. Idrætsklasser og det hele menneske i elitefodboldklubber foretaget etnografiske studier, hvor forældre til hhv. idrætsklasselever og fodboldtalenter har været inddraget gennem observation af skolehjem-samtaler, statusamtaler og fokusgruppeinterviews. Det har ført til analyser af forældrenes rolle som en betydningsfuld aktør for børn og unges hverdag og udvikling i samarbejde med klubber og uddannelsesinstitutioner. I forlængelse af disse to studier ønsker vi at nuancere den stereotype forestilling om forældre som nogen, der skal lære at forstå en elitesportskultur for at kunne støtte udviklingen hos deres barn, der først og fremmest betragtes som idrætstalent, bedst muligt, ved at søge inspiration i den nyere litteratur om intensivt forældreskab.

Intensivt forældreskab

Allerede i 1996 identificerede Sharon Hays tegn på den udvidede forældreopgave for amerikanske mødre (Hays, 1996). Den begrænsede sig ikke længere til at made, skifte og passe børn i deres første år. De gjorde meget mere, bl.a. at tildele uanede mængder af tid, energi og materielle ressourcer til barnet. Intensivt forældreskab kan betegnes som et ideal, der er kendetegnet ved at være børneorienteret, ekspertguidet, følelsesmæssigt drænende, arbejdsintensivt og økonomisk omkostningsfuldt (Faircloth, 2014). Forældreopgaven er med fremvæksten af dette ideal blevet meget mere omfattende og krævende i dag end den nogensinde har været før. Idealet udspringer af det som den britiske sociolog Frank Furedi (2002) har kaldt et børnedeterministisk paradigme, som siger, at den opdragelse som forældrene leverer, er bestemmende for deres børns udvikling og fremtid. Det pålægger forældre et dobbelt hensyn overfor deres børn, ved på den ene side at skulle hjælpe barnet med at realisere sit indre potentiale, og på den anden side beskytte det mod at lide overlast i en verden det ikke er klar til endnu. Selvom ikke alle forældre i den vestlige verden efterlever idealet om intensivt forældreskab, så argumenterer Faircloth (2014) for, at det fungerer som en standard, som alle er nødt til at forholde sig til, og som de både bliver målt ud fra af andre og er tilbøjelige til at måle deres egen opdragelsespraksis ud fra. Den udvidede forældreopgave bliver måske endda skærpet, når det gælder børn og unge, der er blevet udpeget som særligt talentfulde indenfor sport. Den canadiske antropolog Noel Dyck (2012) beskriver, at opgaven som sportsforældre som minimum omfatter at betale kontingent for deres børns deltagelse i organiserede sportslige aktiviteter og køre dem til og fra træning og kamp. Derudover er der en forventning om, at de deltager som tilskuere til kampene, og så kan de også blive bedt om at yde økonomisk støtte til et projekt eller til erhvervelse af materialer. Fra de første år af deres børns deltagelse i sport bliver

forældrene bedt om at hjælpe til, men samtidig advaret imod at blande sig i ledelsen af aktiviteterne (Dyck, 2012, s. 69). Nogle involverer sig også i klubbens aktiviteter som holdledere og trænere. Opgaven med både at udvikle idrætsudøvernes talent og beskytte barnet mod at lide overlast er ikke bare en modsætning, der står mellem klubben på den ene side og forældrene på den anden, men en modsætning der flytter ind i forældrene, som både ønsker at se deres børn realisere deres potentiale som fodboldspiller og blive udviklet til at kunne begå sig i en til tider hård professionel verden. Det er ikke en opgave forældre kan klare selv. Det forudsætter et samarbejde med professionelle voksne med sportslig ekspertise.

Ekspertguidet opdragelse

Hays (1996) nævner, at et vigtigt kendetegn ved det intensive forældreskab er, at det er ekspertguidet. Tidligere var forældrene ene om at være eksperter på deres børn. Nu må de dele det med andre, og endda affinde sig med at andre mener, at de måske ved bedre end dem. Furedi (2002) gør opmærksom på den hær af professionelle, der koloniserer forældreskabet, der i stigende grad opfattes som for vigtigt at overlade til forældrene selv. Det er et udpræget kendetegn ved forældreskab centreret omkring elitesport. Selvom fodboldtræning i Danmark i de første år sædvanligvis er drevet af frivillige trænere, typisk forældre, så er en egentlig talentudvikling fra 11-12 års-alderen stærkt betinget af en indsats fra professionelle trænere. Staben af professionelle aktører, der er involveret i udviklingen af barnet som atlet, vokser desuden støt op gennem årene i eliteidræt. Der bliver med tiden typisk føjet fysioterapeut, mental- og fysisk træner, kostvejleder, agent m.fl. til netværket af eksperter.

Det udvidede forældresamarbejde med eksperter fra en fodboldklub kan vi med Lareau's begreb (2003) undersøge som samstemt opdragelse (eng. concerted cultivation), hvor forældrene gennem samarbejde med en institution sikrer, at deres børn får mulighed for at realisere deres fulde potentiale. Samstemt opdragelse er ifølge Lareau udbredt blandt middelklasseforældre og foregår gennem organiserede aktiviteter, der er kontrolleret af dem som forældre i samarbejde med andre voksne. Lareau argumenterer for, at den type opdragelse giver barnet en række fordele, der senere hen kan være brugbar i institutionelle sammenhænge. Herunder oplevelsen af at være berettiget til at omgås med voksne som ligeværdige mennesker og at udvikle sig sprogligt (Lareau, 2003).

Lareau beskriver i denne artikel (2003) samarbejdet mellem forældre og institution som noget der for middelklasseforældre i overvejende grad er baseret på fælles opdragsværdier. I et senere studie fra 2011 har Lareau sammen med sin kollega Amanda

Cox set nærmere på, hvordan forældre til børn, der nærmer sig overgangen til at blive voksne, interagerer med børnenes institutioner. Her beskriver de forældrenes relation til institutionerne som langt mere strategisk, hvilket blandt andet stiller krav til forældrenes forhandlingsevner. For at fremme deres børns interesser i denne fase af livet, hvor de skal vælge uddannelse og erhverv, spiller forældrene en vigtig rolle. Lareau og Cox skelner mellem tre vigtige forældreopgaver: For det første at bringe deres børn i betragtning til attraktive skoler og sportshold, for det andet at interagere med institutionerne og for det tredje at ændre på de omstændigheder, som deres børn oplever som negative. Det kræver at de har ressourcer til at forudse, foregribe og løse de problemer, der kan opstå. Her er der både tale om økonomiske og kulturelle ressourcer. I dette studie af unge viser det sig, at selvom middelklasseforældre generelt var bedre i stand til at interagere med deres børns institutioner end arbejderklasseforældre, så var det ikke alle problemer, de var i stand til at løse. Det viste sig, at deres succes afhang af, i hvilken grad de havde insider information om, hvordan fx uddannelsesinstitutioner fungerer. Forældre kunne ikke planlægge eller forebygge problemer, hvis de ikke havde kendskab til, hvordan de kunne opstå. Det var således afgørende, at de havde detaljeret information om, hvordan institutionerne arbejder, forståelse for deres barns specifikke situation i relation til institutionen og en fornemmelse for, hvornår det vil være passende at intervenere.

Ved at inddrage forældreskabsliteraturen ønsker vi at nuancere den eksisterende forståelse af forældre til idrætstalenter som dem, der skal lære at forstå elitesportskulturen for at kunne være en ressource for deres barns idrætskarriere. Det vil vi gøre ved analytisk at undersøge, hvordan opdragelsen bliver samstemt og hvad den kommer til at omfatte og hvad der bliver marginaliseret for derigennem at synliggøre nogle af de ønsker, gøremål, bekymringer og omkostninger som knytter sig til et elitesportsforældreskab.

Metode og empirisk materiale

Studiet er baseret på et etnografisk feltstudie af to danske elitefodboldklubber for unge drenge i alderen 15-18 år (Gregersen, 2020). Klubberne er udvalgt ud fra deres intention om at sætte rammer for ikke kun at udvikle fodboldspillere, men også det de kalder 'hele mennesker'. Derudover rekrutterer klubberne talenter i alderen 15-18, som er eller skal i gang med en ungdomsuddannelse. Klubberne er geografisk set placeret i hver sin del af Danmark, men tilhører begge eliten i dansk fodbold, hvad angår seniorholdets placeringer i de sidste 5-10 år, antal ungdomsspillere solgt til udenlandske klubber og spillere på diverse ungdoms- og seniorlandshold. Der er en variation i klubberne med hensyn til botilbud, DC forløb og forældresamarbejde. I den ene klub

(x-klub) består deres talentmiljø af et botilbud, hvor talenterne opholder sig, når de ikke er i klubben eller i skole, mens talenterne i den anden klub (y-klub) bor hos deres forældre, i egen lejlighed eller går på en efterskole, hvor der følger et botilbud med. Vi har anonymiseret klubnavne, hvorfor vi benævner klubberne x og y, og så har vi tildelt spillere og forældre et pseudonym, da vi ønsker at formindske risikoen for genkendelighed og for at undgå uheldige konsekvenser for de involverede aktører.

I begge klubber vælger drengene at gå i sportsklasser med særlig lempelige forhold for unge sportsudøvere. I x-klub har drengene en tilbøjelighed til at vælge en 2-årig ungdomsuddannelse (HF) frem for en 3-årig ungdomsuddannelse (HHX eller STX), mens det varierer i y-klub. Derudover varierer klubberne i måden, hvorpå de involverer forældrene i klubbernes praksis. I x-klub er der etableret et forældreråd med deltagelse af 4-5 forældre, der orienteres om klubbens beslutninger og indsatser, og så inviteres samtlige forældre til uddannelsesaftener og til at deltage i årlige statussamtaler om deres drenges hverdag og udvikling. I y-klub er der ikke et forældreråd og forældrene inviteres ikke til at deltage i møder efter deres drenge er kommet op på U17 niveau. Klubben har formuleret et dokument med forventninger til forældrene som de regner med, at de efterlever, og så taler trænere og ledere med drengene om deres hverdag og udvikling uden deltagelse af deres forældre. Det er således ikke kun de rumlige steder, der er forskellige, men der er også kulturelle forskelle, hvilket har en effekt på hvilket fællesskab klubberne tillader.

Studiet er foretaget over mere end 1 år i perioden mellem 2017-2018, og ved hjælp af en række kvalitative metoder bestående af individuelle- og fokusgruppeinterviews, deltagerobservation, samt indsamling af klub- og uddannelsesdokumenter. Denne artikel er baseret på fokusgruppeinterview med forældrene. Forældrene blev interviewet i heterogene fokusgrupper (forældre til talenter fra forskellige årgange og hold), da vi ønskede at fremme en gruppediskussion om klubbernes praktisering af det hele menneske. Denne del af det empiriske materiale kom derfor til at bestå af forældrenes fortolkninger, interaktioner og normsætning, hvilket gør metoden særlig velegnet til at producere data om gruppers betydningsdannelser (Halkier, 2015, s. 139). Mere specifikt kom materialet til at bestå af tre grupper fra hver klub med deltagelse af 1-4 forældre pr. interview med i alt 17 forældre. Interviewene havde en varighed på 60-90 min pr. interview, og blev afviklet ud fra spørgsmål med en lav struktureringsgrad knyttet til følgende temaer: det hele menneske, DC forløb, aktører, hverdagen, spidsbelastninger og transitioner. Grundet det varierende og relativt lave antal deltagere pr. gruppe indtog interviewer en mere involverende rolle end moderatorrollen typisk foreskriver (Halkier, 2009). Forældrene tilhører i overvejende grad middelklassen, da

de bl.a. har faste jobs og en vis lønindtægt, samt angiveligt de sociale og kulturelle ressourcer til at håndtere de udfordringer som deres unge kan opleve i hverdagen. Det analytiske fokus er ikke på forældrenes klassebaggrund, men på den kontekst som elitesport udgør for forældresamarbejdet, og de vilkår som det tilbyder for at samstemme opdragelsen.

I analysen af det empiriske materiale har vi fraveget at tildele forældrene en bestemt rolle og funktion bestemt ud fra elitesportens behov for forældre støtte. Vi har læst materialet med henblik på at forstå, hvad der optager forældrene i opgaven med at være gode forældre for deres børn, ikke blot som idrætstalenter, men også som store børn i begyndelsen af et ungdomsliv. Det har været vigtigt at forholde os analytisk til de komplekse sociale og kulturelle kontekster et elitesportsforældreskab praktiseres indenfor, som både omfatter den institutionelle ramme i klubberne og samfundets normer for et moderne forældreskab. På den baggrund har vores analytiske opmærksomhed være rettet mod de områder, hvor den ekspertguede opdragelse leder til samstemmelse og hvor den afføder uenighed mellem forældrene og de professionelle voksne i klubberne og dermed ikke leder til en samstemt opdragelse.

Analyse af elitesportsforældreskab

Elitesportsambitioner hos begge parter

Det er ikke kun klubberne, der har elitesportsambitioner. Det har drengene og deres forældre også. Det er derfor de ønsker at indlede et partnerskab med en elitefodboldklub for at deres drenge kan opnå de kompetencer, der skal til for at blive en del af fodboldeliten i Danmark eller internationalt. Betragtet i et forældreskabsperspektiv er forældrene indstillet på at åbne muligheder for, at deres drenge kan realisere deres udviklingspotentiale. Det er derfor de vælger at indgå et tæt samarbejde med en klub og diverse andre aktører om at udvikle deres drenge. Følgende samtale er fra forældrerådet fra x-klub:

Forældre 1: Vi har nogle drømme. Decideret mål.

Forældre 2: Ja, mest drømme

Forældre 1: Ja, det er ikke sådan, at jeg har sat mig et mål. Man har selvfølgelig nogle drømme i forhold til sin søn at komme så langt som overhovedet muligt og få forløst det potentiale, der er, men ikke sådan at jeg har sat mig ned og skrevet et stykke papir og blandet blod med ham og sagt okay det er det vi går efter. De har jo også selv nogle drømme og mål. ”Min vej”, som de har – et stykke papir de laver sammen med træneren,

hvor de har forskellige mål. Det er ikke sådan, at jeg har sat mig ned, men man har da selvfølgelig en drøm.

Interviewer: Og det er at få forløst deres fodboldpotentiale?

Forældre 1: Ja, det er det.

Det er vigtigt at understrege, at der ikke er nogen opposition at spore til elitesatsningen hos forældrene. De argumenterer alle sammen for, at det er vigtigt at bakke drengene op, fordi de kan have svært ved at klare det på egen hånd. De benytter forskellige ord til at betegne deres opbakning: Det er ikke 'et pres', men 'en opfølgning', en anden foreslår 'at bakke op', og en tredje understreger, at de har lavet 'en aftale' med deres dreng. Forældrenes bidrag til at realisere barnets potentiale, som ligger i det intensive forældreskab er tydeligt til stede her. En af forældrene fortæller, at de også holder fast på tidspunkter og i situationer, hvor det ikke er rent lystdrevet ved hjælp af det han kalder et 'bindende skub'.

Vi har lavet en aftale med Anders, men faktisk også hans søskende, at det vil vi godt hjælpe dig med, men så kan det heller ikke hjælpe noget, at hvis man har sagt A, så kan det ikke hjælpe noget, at man siger, at man så ikke vil alligevel. Vi har en aftale og nu kalder du det et pres, så kalder jeg det et bindende skub. Nu havde vi en aftale, og nu er det sådan, at det er og så kan det godt være at der er lidt modvind, men så må du sidde i modvinden i et stykke tid (forældre fra x-klub).

Dertil kommer ungdomskontrakten, der også bidrager til at samstemme opdragelsen mellem klubben og forældrene. Når de har en kontrakt, så får de løn. Til gengæld skal de yde en indsats i form af deltagelse i træning og kampe på de tidspunkter og på de hold, som klubben kræver. De skal også afstå for at tage på ferie eller deltage i diverse sociale arrangementer i sæsonen, da klubben mener, at det kan forstyrre dem i deres udvikling. Det er bemærkelsesværdigt, at disse krav samtidig forpligter forældrene:

Man får penge for det, så der er ikke noget med at sige, at vi har bestilt ferie i uge 25, 26 og 27, fordi det var billigere, men det kan man ikke, fordi man har en søn der har en arbejdsgiver. Og når andre forældre spørger; er det ikke bare fodbold? Nej, nej det er det ikke helt - jo det er det også.

At forældrene er villige til at planlægge deres sociale liv med deres børn efter klubbernes anvisning viser, hvor meget de bakker op om deres børns sportslige satsning,

og hvordan de kan føle sig nødsaget til at forklare sig overfor andre forældre som de ikke deler opdragelsesidealer med.

Klub og forældre samstemmer prioriteringen mellem sport og uddannelse

Til trods for den fælles sportslige ambition er det også vigtigt for elitesportsforældre, om den fodboldklub, de skal samstemme deres forældreskab med, også prioriterer drengenes uddannelse: tAt de kan regne med, at klubben prioriterer, at drengene får lavet deres lektier og kan deltage i de aktiviteter, der hører med til at gå på en ungdomsuddannelse. En af de ting der bidrager til at overbevise forældrene om, at der bliver taget hånd om uddannelsesdelen, er, at klubben har et DC program. Det medfører et tæt samarbejde med en uddannelsesinstitution om koordinering af fodbold og uddannelsesaktiviteter, som kan forhindre, at de to ting karambolerer:

Og det har jeg (...) egentligt ikke haft grund til at tvivle på og gør det stadigvæk ikke, fordi jeg oplever, at den trivsel de nu har på [efterskole] og i kontakten til [klub] den fungerer rimelig gnidningsfrit og har egentligt oplevet, at de har været gode til at afstemme, fordi – nu kan det godt være, at jeg springer lidt i det – men noget af det drengene kan blive udfordret på det er, at det ene miljø stiller nogle krav og det andet miljø stiller andre krav, men der synes jeg egentligt, at de er gode til at flette det sammen (forældre fra x-klub).

Det empiriske materiale viser dog, at der er forskellige holdninger blandt forældrene til, hvordan DC skal vægtes. Nogle er villige til at tone skoledelen kraftigt ned i en periode for at indfri drengenes og deres egne fodboldambitioner:

Der er en portion energi og den er du nødt til at bruge fysisk eller mentalt eller det ene eller det andet og sige okay. Kan du to ting 100 procent? Og der kom vi til den konklusion, at det kan man ikke. Du er nødt til at vælge. Du er nødt til at sige, at der er en prioritet. Det er ikke fordi, at du ikke skal begge ting, men du er nødt til at lave en prioritet og da vi fik snakket det lidt igennem og fik taget beslutningen, så sagde jeg til Arne, at du skal selv vælge. Der er ikke noget pres fra os af, om du skal i gymnasiet eller det ene eller andet, og hvis du ser på, hvordan du har ageret det sidste hele år, så er vores råd 100 procent på fodbold og så se hvor langt du kan drive det og så må skolen – nu lyder det lidt sådan – men så må skolen bliver samlet op efterfølgende (forældre fra X-klub).

Andre insisterer på, at DC betyder, at drengene skal gøre sig umage på begge felter samtidig og at skolen er det vigtigste:

Vi har snakket meget med Mikkel om STX, så han godt ved, at det kræver noget, men vi har sagt til ham, at det er to uddannelser. Du tager en fodbolduddannelse og en skoleuddannelse, og skolen er den vigtigste og så kan du betragte fodbolden som dit eftermiddagsjob eller det du bruger din fritid på. Du kommer ikke til at sidde i Føtex eller pakke flasker. Du får lidt lomme penge for at spille fodbold og det kan du sagtens nå, så kan du også godt passe din skole (forældre fra X-klub).

Da der er forskellige indstillinger til vægtningen af uddannelse i forhold til fodbold både blandt forældrene og mellem klubben og forældrene, så kan der let opstå uoverensstemmelser. Forældrene er desuden meget afhængige af, at klubben bakker op om drengenes skolegang og signalerer, at de også synes, at det er vigtigt med uddannelse. Man kan derfor spørge, i hvilken udstrækning opdragelsen faktisk er samstemt, hvilket ses af det næste citat.

Jeg synes at det er vigtigt, at der også er en klub der bakker op om det [uddannelse] for når de bliver så store, så er det begrænset, hvad vi forældre har at skulle have sagt og fordi det er vigtigt, at de i hvert fald til en vis grad og jeg ved godt, at de i hvert fald ikke længere, men at de i hvert fald har noget at hoppe tilbage på. På en eller anden måde, så det ikke kun er fodbold for det er det jo ikke kun. På et tidspunkt bliver de skadet mange af dem. Det er jo ikke mange der ryger igennem nåleøjet. Så det er godt at være lidt realistisk omkring tingene (Forældre y-klub).

Citatet viser også, at elitesportsforældrene kan opleve, at de mister indflydelse på om drengene passer deres skole, når de bliver større. Det hænger både sammen med at drengene bliver mere selvstændige med alderen, men det fremgår også, at forældrene oplever, at klubberne har større indflydelse på dem end de selv har. Hvis klubberne ikke støtter op om vigtigheden af uddannelse, så vælger nogle forældre at afstå fra deres oprindelige ønske om, at drengene får en ungdomsuddannelse på et højt fagligt niveau:

Frederik har sammen med sin familie valgt at han skal på HF lige om et øjeblik, fordi han har været væk med DBU og så blev vi enige om, at han så tager de første år på HF frem for handelsskolen. Det var meningen, at han skulle have haft 3 år der, men han var den eneste samtidig med, at de er meget ude at rejse, så han har valgt HF 2 år og så har vi en aftale om at så skal han tage 3 år og læse op på matematik og sprog eventuelt (forældre fra x-klub).

Forældrene uddyber, at deres beslutning er affødt af, at det er svært at følge med i skolen, når man er væk i længere tid med fodbold, og det til trods for at deres søn er dygtig til matematik. De ændrer derfor den parallelle DC model med sport og skole samtidig, til en lineær model, hvor uddannelse følger efter fodbold (López de Subijana et al., 2015; Torregrosa et al., 2015).

For det meste oplever forældrene at klubberne bakker op om drengenes skolegang, men de løfter til gengæld deres ansvar for drengenes uddannelse gennem gammeldags konsekvenspædagogik. Hvis de opdager, at drengene ikke passer deres lektier eller laver deres afleveringer, så mister de muligheden for at træne, som er det de allernødigst vil gå glip af. I stedet for at tale med drengene om, hvad baggrunden er for, at de er kommet bagud, så pålægger de dem en straf. Der kan tænkes mange årsager til, at et barn er kommet bagud med skolearbejdet, lige fra manglende tid, at det er for svært, at hovedet er fyldt med andre ting, der presser sig mere på, at lektierne opleves som ligegyldige, til en forglemmelse. Nogle af disse årsager kalder på en mere engageret pædagogisk indsats af forældrene eller klubben end blot at pålægge barnet en straf. De fleste forældre bakker dog umiddelbart op om klubbernes tilgang dels fordi den matcher det disciplinære system, som drengene i forvejen bliver mødt af i fodboldklubben, dels fordi det giver forældrene en sikkerhed for at skolen bliver passet, når de ikke selv har mulighed for at være tæt på i hverdagen. Det gælder særligt for de forældre, hvor deres drenge ikke længere bor hos dem. Her er dilemmaet, at forældrene ikke kan være tæt på drengenes skolegang, som idealet om det intensive forældreskab tilsiger. Konsekvenspædagogikken siger imidlertid også noget mere grundlæggende om klubbernes tilgang til opdragelse, nemlig at målsætningen er, at drengene skal lære at stå på egne ben og selv tage ansvar for deres skolesager.

Selvom forældrene i visse tilfælde foretrækker andre måder at opdrage deres drenge på, så har klubberne det sidste ord. Så for en del forældre bliver samstemmelse i praksis et spørgsmål om at acceptere klubbens udspil om opdragelsesprincipperne.

Opdragelse der handler om det udenom fodbold og uddannelse er sværere at samstemme

Der er tydeligvis mere på spil end hvad betegnelsen DC rummer for de forældre, der lader deres barn deltage i en fodboldklubs talentmiljø. Det skal selvfølgelig passes ind i forhold til børnenes skolegang, så det bliver muligt at tage en ungdomsuddannelse samtidig med at de spiller U17 og U19 fodbold, men derudover skal der etableres en tryk ramme omkring deres liv der, særligt for de drenge, der ikke bor hjemme, skal kunne erstatte hverdagen med familien og udgøre en del af opdragelsen. En forælder

udtrykker, hvad det indebærer for dem som forældre at overdrage en stor del af opdragelsen til nogle andre sådan her:

De er jo et eller andet sted et projekt. Det er jo et projekt vi giver vores barn til og siger, at nu får I en større del af ansvaret, end ellers for mit barns udvikling og trivsel, og der skal man være rimelig sikker på det setup, man bringer sit barn ind i (forældre fra y-klub).

Når det drejer sig om drengenes sociale liv i bredere forstand, så er det mere uklart, hvordan opdragelsen skal samstemmes. På den korte bane er det drengenes trivsel og tryghed, der er på spil, men på den lange bane handler det ikke kun om, hvordan drengene udvikler sig som fodboldspillere, men hvordan de udvikler sig som mennesker. Betragtet gennem Lareau's begreber, kan man sige, at nogle forældre er optaget af, om drengene udvikler sig til at blive hele mennesker, når de i så stor en del af deres tilværelse opholder sig hos nogle voksne, der har fodbold som deres job. Det handler blandt andet om alle de ting, de går glip af, fordi fodbold kommer først. Nogle mener at de går glip af nogle vigtige oplevelser, der hører en almindelig ungdom til. Flere mener dog at dette opvejes af de unikke erfaringer, de får gennem fodboldmiljøet, som ikke alle unge har adgang til. Der er ikke enighed blandt forældrene om, hvilke erfaringer der er konstituerende for at blive et helt menneske.

For at blive ved det med det hele menneske, så kan man sige at blive kastet ud i det projekt inde i x-by i 7. og 8. klasse hvor de faktisk er ret unge og skal have en hverdag til at fungere med træning og skole og træning, hjem, lektier og spise, sove. De går også glip af nogle ting, så man kan sige, at det er nogle af de ting de går glip af, der skal til før man bliver et helt menneske, men det kan man altid diskutere, fordi det med piger og gå rundt på vejen og fjolle rundt med kammeraterne og sådan noget, det kan ikke være der. De får så noget andet, men det tror jeg er mindst lige så godt. De får en mere struktureret hverdag og de lærer at prioritere nogle ting og strukturere deres hverdag og få styr på tingene og huske deres ting og alle de ting man gerne vil lære dem. Det får de altså med på den konto der (forældre fra x-klub).

Andre er mere bekymrede over det de går glip af. Det drejer sig om forskellige begivenheder, som de er nødt til at vælge fra, fordi det ikke passer ind i deres trænings- og kampprogram. Det er begivenheder som fylder meget hos andre unge og som i nogle tilfælde også har været vigtige for forældrene selv, da de var unge. Her bliver noget af det som forældrene lægger vægt på talt frem:

Forældre 1: Nu er vi ikke selv fra elitemiljøet, men det at han f.eks. ikke kom med på lejrskole, fordi han skulle et eller andet med DBU [Dansk Boldspil-Union], men han er helt selv klar på, at sådan er det. Jeg kan huske, hvordan jeg selv synes at det var en stor ting i skolen, så jeg synes nogle gange, at han går glip af lidt, men jeg tror ikke selv, at han føler at det er et tab.

Forældre 2: Det gør han ikke.

Forældre 1: Det gør han ikke, fordi han vil jo det andet.

Forældre 2: Han har sidste skoledag snart, som er en stor dag for ham. Der siger han, at det er lige meget, hvis han skal med til det andet, så er det meget vigtigere, så er sidste skoledag bare en fest ved siden af, så det gør ikke noget. Jeg får en ny sidste skoledag i gymnasiet, ikke. Måske. Det er hans holdning. Han vil det andet (forældre fra y-klub).

Det der gør det særligt svært for forældrene, er, at drengene selv er tilbøjelige til at vælge de begivenheder fra, der kommer på tværs af fodbold. De oplever at deres drenge har mistet blikket for andre ting i livet end fodbold. Det kan opleves som, at de er gledet værdimæssigt fra dem. Det udstiller forældrenes sårbarhed og voksende afhængighed af et godt samarbejde med klubberne til at vise deres børn, at der er flere ting, der er vigtige i et ungdomsliv ud over fodbold:

Forældre 1: For mig ligger en lige så stor del af skolegangen i at være med i nogle af de sociale aktiviteter, fordi jeg ved hvor meget det kitter sammen og hvis man ikke er med i det, så misser man en stor del. Det kan være svært at sende andre afsted på en tur og ikke være med, og så komme hjem og så være en del af fællesskabet igen, fordi de andre får nogle fælles ting at tale om som man så ikke har været en del af. Og det tror jeg kan være en af de største ting, men jeg oplever, at de er gode til at blive samlet op, hvis der er noget de ikke har været med til, så jeg er enig i, at det faktisk er vigtigt, at de er på sådan en skitur.

Forældre 2: Og det var faktisk vigtigt, fordi der var nogle der ikke ville med. Vi havde ikke en udfordring til at starte med, men det fik vi så dagen før, fordi der var det DBU, så man var bange for sine stænger og det er også fair nok, men så gælder det også om som forældre – at nu NN sagde, at I skal med – og jeg ved at der var et par stykker og vi havde dialogen og vi tog den derhjemme og nu kan du ikke, fordi nu er der købt flybilletter

og al muligt. Og to dage efter var de superglade for og for nogle af dem var det første gang de skulle på ski. Det er også en oplevelse. Nogle er hardcore og andre er første gangs og det er at give dem det liv som de får i minimal omfang ud over fodbolden, så gælder det også, at man som forældre presser dem den vej til nogle af de ting (forældre fra x-klub).

Det var i dette tilfælde et DBU arrangement placeret lige efter skituren, der gjorde drengene nervøse for at komme til skade på ski og dermed miste muligheden for at deltage i arrangementet. Her var det klubben, der sagde, at drengene skulle deltage i skituren med skolen, selvom der var kræfter der trak i den anden retning. Men det kan også være skolen, der insisterer på, at der er nogle ting, som drengene ikke må gå glip af. Her kan man tale om en samstemt indstilling til, at drengene får mulighed for at gøre sig vigtige erfaringer med deres kammerater uden for fodboldmiljøet.

Elitesport leder drengene ind i et kulturelt homogent miljø

Det der udgør en af de største bekymringer for elitesportsforældrene er, at drengene kun færdes sammen med andre fodbold drenge. De befinder sig i et meget homogent miljø og møder ikke mange andre unge, der kan udfordre deres måde at være på og deres syn på verden. Det gælder i sportsklasserne og i klubben. Bekymringen forstærkes af, at disse forældre oplever, at de har svært ved selv at påvirke deres sønner med de værdier de står for. De formår derfor ikke at danne modvægt til de værdier klubberne tilbyder.

Det man lavede med idrætsklassen ovre på skolen, der startede Jesper. Der starter man op i 7. klasse og det var rigtig fint at de havde den mulighed på idrætslinjen og det var alle fodboldkammeraterne der gik der, dvs. at fra 7. klasse der havde han sine holdkammerater som klassekammerater helt op til 9. klasse. De gik derfra og herover til træning. Der var ikke nogen relation til andre. Der tror jeg i den periode – altså jeg synes at det er et fint tiltag – men jeg synes at man skal tænke at de går op og ned ad i hinanden hele dagen uden at se nogle andre. Det tror jeg, at man skal kigge lidt på. Jeg synes det er sundt også at have noget andet, fordi jeg synes det er fint med de klasser, men det kan også blive for meget med de samme venner og snakke med de samme fra morgenstunden til de skal hjem og det med at sætte krav til hinanden bliver måske også formindsket for man bliver lige pludselig et fællesskab, så man stiller måske ikke de store krav for der er jo også skolen hvor man skal være sammen (forældre fra x-klub).

Her bliver den form for opdragelse, der praktiseres i et elitesportsforældreskab, i sammenligning med de miljøer Lareau beskriver, kontraproduktivt. I stedet for at give drengene erfaringer med at omgås andre voksne og børn fra andre miljøer, så har de tendens til at lukke sig om sig selv. Set fra forældrenes synsvinkel kan det blive lidt for samstemt mellem skole og fodbold på fodboldens præmisser.

Forældre 1: Den her verden handler meget om fodbold og selvfølgelig gør den det. Jeg tror bare at vores værdier de også ligger i at man også skal socialisere sig med andre mennesker end dem der kun kan tale fodbold, fordi det bliver så ensopret, at vi ikke kan se nogen. Vi synes jo - og det er sat i anførselstegn - har måske mistet en søn og den påvirkning som vi egentligt kan give vores andre børn den har vi ikke helt kunne give Valentin på samme måde og der havde vi på forhånd en tiltro til at vores værdier – det lyder så flot, da Valentin kom til x-klub med det hele menneske, og så havde vi nok et håb om, at de værdier, som vi også finder vigtige i forhold til også at kunne omgås andre og kan snakke om andet end fodbold og ikke blive så egoistisk og sådan noget at det kunne skinne lidt mere igennem.

Forældre 2: Frygten som forældre – selvfølgelig har vi en tæt kontakt med Valentin – men frygten som forældre, når vi ikke har ham op og ned ad os og han er også 18 år for den sags skyld, men frygten er, at han kommer til at sidde, når vi når sommerferien, så bliver han egentlig seniorspiller. De holdkammerater han har nu, der er der ikke så mange af dem, der har fået en kontrakt, så de forsvinder hist og her, og han snakker om at skal i lejlighed, fordi han trænger til at være sig selv og fuld respekt for det, men det vi kan frygte som en forælder er, at han kommer til at sidde helt alene i hans lejlighed med ting han skal bøvle med, fordi fodboldverdenen er jo hård (forældre fra x-klub).

Den måde som klubben og det samlede talentmiljø omkring klubben praktiserer det hele menneske på, er i deres øjne utilstrækkeligt. Der skal flere forskelligartede erfaringer til for at danne det hele menneske, som de havde forestillet sig. Deres søn bor på akademiet og når han kommer hjem på besøg, er de glade for, at de kan sætte fodbold til side for en stund og være fjollede sammen. Det er ikke fordi de er uinteresserede i deres søns fodboldliv, men det er smerteligt for dem at erkende, at han ikke har udviklet andre interesser, som de kan mødes om. Det er tydeligt at akademimodelen skærper oplevelsen hos nogle forældre af at miste forbindelsen til deres drenge.

Jeg er ikke så meget i kontakt med min dreng i løbet af en uge. Det er først, når vi nærmer os weekenden og han skal hjem. Han er meget, meget selvkørende og været det i mange år. Han har ikke behov eller samme behov for at spille op mod os. Det er egentlig kun, hvis han er i dyb krise, følelsesmæssigt eller fysisk, hvor han har brug for at hive stikket og komme hjem og få en ordentlig puster. Og så snakker vi længere og dybt, men ellers taler vi ikke ret meget fodbold. Vi snakker mere, hvordan går det ellers med skolen og med de andre og dem der er skadet rundt om holdet. Vi forsøger at få en idé om, hvordan det går med holdet og kammeraterne (Forældre fra x-klub).

Andre forældre giver direkte udtryk for skepsis over for tanken om at lade deres søn bo ved klubben:

Forældre 1: Jeg oplever faktisk også, at det er meget rart at han bor et stykke herfra, så han også kan se noget andet og opleve noget andet og tænke på noget andet.

Interviewer: Så akademiidéen hvor man faktisk også bor sammen den

Forældre 1: Det er faktisk det jeg tror bliver for massivt og jeg tror på tanken om, at hvis de er mere hele mennesker, så tænker jeg faktisk også de fungerer bedre på banen. Jeg tror at det kan blive for lukket (Forældre fra y-klub).

Selvom træningen bliver varetaget af voksne med en særlig ekspertise, så har forældrene brug for at udvikle et sæt af kompetencer, der kan komplementere trænerens fodboldfaglighed (Faircloth, 2014, s. 31). Ud over de håndgribelige færdigheder, der kræves for at lave særlig kost og følge en kostplan, så har forældrene brug for at udvikle deres evne til at håndtere spillerfrustrationer og stå til rådighed for deres dreng, når det ikke går godt til fodbold. Forældrene indtager også tit en mæglerrolle i forhold til den videre familie, som kan føle sig tilsidesat, fordi elitesporten bliver prioriteret over familiearrangementer. Selvom de går helhjertet ind i rollen som elitesportsforældre og tilegner sig de tilhørende færdigheder, så kan det være svært for dem at leve op til den fordring, der ligger i det intensive forældreskab. Den pålægger dem det fulde ansvar for deres børns udvikling, selvom de kun kan løfte ansvaret, hvis samarbejdet med klubben tillader det.

Diskussion og konklusion

Vores bidrag med denne artikel har været for en stund at opløse den polariserede diskussion om, hvem der ikke efterlever hvilke forventninger og krav, for ikke at tildele den ene eller den anden en helte- eller skurkerolle. Kun på den måde kan vi få øje på de sammensatte ambitioner, overvejelser og bekymringer, som forældrene har over det udviklingsspor, som deres børn er slået ind på, og hvor det er på vej til at bringe dem hen. Forældre til fodbold drenge, der er nået til specialiseringsfasen (U17 og U19) er udmærket klar over, at vejen til at få en kontrakt på det højeste niveau i dansk fodbold går gennem samstemt opdragelse med et talentmiljø i en fodboldklub. De er dog også bevidste om, at det er en usikker vej med et stort risikopotentiale. Forældrene har derfor brug for at kunne retfærdiggøre over for dem selv, at det valg de har truffet sammen med deres søn, er forsvarligt og leder frem mod et godt liv både på den korte og lange bane. Hvad der for klubberne ofte synes at være et ukompliceret spørgsmål om, hvad der skal til for at barnets fodboldtalent kan realiseres, er set fra forældrenes perspektiv sjældent lige så enkelt. Når forældrene ikke lever op til de forventninger en klub har til dem, ser klubberne det ofte som et udtryk for en manglende forståelse for elitesporten, og den kultur der følger med deltagelse i denne. Hvordan samstemt opdragelse derimod kan forstås i et forældreperspektiv har vi forsøgt at belyse i denne artikel.

Vi har forsøgt at gentænke forældrerollen til unge fodboldtalenter (og givetvis andre børn der er en del af elitesport) som en særlig form for intensivt forældreskab. Et elitesportsforældreskab deler træk med det samstemte forældreskab, som Lareau beskriver, men det adskiller sig også på væsentlige punkter. Det er ekspertguidet i udpræget grad og samstemt hvad angår den sportslige ambition, som forældrene deler med klubben og til dels også på det uddannelsesmæssige område. Det er derimod ikke samstemt på de dimensioner af livet, der ligger uden for fodbold og som rækker ud over at passe sin skole på et ret formelt niveau dvs. at undgå fravær og overholde afleveringsfrister. De afledte fordele som Lareau (2003) identificerer i form af opsparing af kulturel kapital er ret begrænsede, da drengene mest af alt skal koncentrere sig om at efterleve de krav der fremsættes af trænere og ledere uden større rum for personlig og alsidig udvikling, der rækker ud over rollen som fodboldspiller. Fodbold drengene bliver derfor dygtige til at begå sig i et elitært fodboldmiljø, men andre kontekster bliver de ikke bedre til at færdes i, hvilket bekymrer forældrene.

Samarbejdet bærer også præg af noget som Lareau ikke betoner i sit tidlige studie, men som hun adresserer i sit senere studie med Cox, nemlig de indbyggede spændinger i arbejdet med at samstemme opdragelsen. For bedre at kunne forstå elite-

sportsforældrenes ambivalente situation foreslår vi derfor at supplere begrebet samstemmelse med et begreb hentet fra forældrenes erfaringer med at tage vare på deres fælles børn efter en skilsmisse, nemlig det delte forældreskab. Metaforen kan hjælpe med at rette opmærksomheden mod alt det arbejde som forældrene udfører for at sikre at deres opdragelsesværdier koordineres og får plads i opdragelsen.

Uden de biologiske forældres medvirken til at løse en række praktiske opgaver, vil drengene selv i den tidlige ungdom have svært ved at få sammenhæng i deres hverdag. Det gælder særligt i klubber uden integrerede botilbud, hvor de har brug for støtte til transport, madlavning efter kostplan og fleksibilitet i familiens hverdagsrytme. De drenge, der bor i en klub med botilbud, oplever derimod ikke disse problemer. Her er udfordringen til gengæld at forældrene kan miste kontakten med deres drenge i hverdagen og over tid også muligheden for at præge dem i en lang periode af deres opvækst. I forlængelse af metaforen om det delte forældreskab, så kan man sige, at akademimodellen i den ene klub svarer til en 10-4 ordning, hvor den ene forælder kun ser barnet i weekenden.

De biologiske forældre har også en vigtig opgave med at skærme deres drenge mod manglende forståelse fra den resterende biologiske familie, når de på grund af kampe i weekenderne ikke kan deltage i familiens sociale arrangementer. Formålet er at sikre dem en mulighed for på et senere tidspunkt at kunne vende tilbage til disse sammenhænge og genetablere deres sociale omgangskreds. Forældrene er bevidste om, at det er deres opgave at sørge for, at deres drenge bevarer adgangen til et socialt netværk uden for fodboldverdenen, da de undervejs i deres tid som fodboldtalent har begrænset tid og muligheder for det. Elitesportsforældrene er således både optagede af at hjælpe deres drenge med at løse hverdagslige opgaver, og de ting, der kan opstå mere uventet, samt at støtte dem følelsesmæssigt, når de føler sig udfordret eller oplever modgang. Så selvom elitesportsforældre deler opdragelsen med andre, så fritager det dem ikke fra det enorme ansvar der følger med det intensive forældreskab, selvom vilkårene for at løfte deres ansvar er blevet mere begrænset.

Forældrenes mulighed for at interagere med klubben afhænger således ikke alene af deres økonomiske og kulturelle ressourcer, som Lareau og Cox (2011) fremhæver, men i høj grad også af den perifere position, de bliver tildelt i talentmiljøet. Der er derfor en tendens til, at det omfattende arbejde, som forældrene udfører for at sikre deres børn en større alsidighed i opdragelsen, forbliver usynlige for trænere og de øvrige aktører i talentmiljøet. For trænere og ledere kan forældrene ligefrem synes irriterende, da de ikke altid har, hvad de forstår som et elitesportsperspektiv på spillerne.

Set i relation til DC modellen (Wylleman, Alfermann & Lavallee, 2004), der begrebsliggør spilleren som et helt menneske, der ikke kun er involveret i sport, men også i uddannelse og et alsidigt liv med familie og venner, så har forældrene en nødvendig rolle at spille i samarbejdet med talentmiljøer. Selvom fodboldklubberne i vores studie påtager sig et ansvar for, at spillerne kan følge en ungdomsuddannelse ved siden af talentudviklingen, så er det tydeligvis forældrene, der tager ansvar for, hvordan deres drenge udvikler sig som mennesker i bredere forstand i samspil med deres fodboldkarriere. For at klubberne kan indfri målet om at udvikle hele idrætsmennesker, har forældrene derfor en vigtig rolle at spille. Vores undersøgelse viser, at denne del af den unges udvikling har tendens til at falde udenfor samstemmelsen mellem klubber og forældre.

Der er desuden en udløbsdato på den samstemte opdragelse, når drengene når til overgangen fra U19 til seniorfodbold. Klubbernes interesse i drengene er betinget af deres fodboldtalent selvom de gennem udfoldelsen af DC programmer pålægger sig selv at udvide deres engagement til at omfatte flere sider af drengenes udvikling. Her skal forældrene stå klar til at hjælpe deres barn med at finde en anden vej i tilværelsen, som ikke kun handler om tilknytning til en klub, men om alle aspekter af deres liv inklusiv uddannelse, arbejde, bopæl, venner og andre interesser, der kan have været forsømt undervejs.

Forældrenes rolle i forbindelse med talentudvikling i sport er i overvejende grad blevet belyst ud fra elitesportens perspektiv. Vi har ved at inddrage litteratur om det intensive forældreskab ønsket at forholde os analytisk til de sociale og kulturelle kontekster et elitesportsforældreskab bliver praktiseret indenfor for ad den vej at tilvejebringe en større forståelse for forældrenes ofte ambivalente situation. Vi håber at artiklen kan bidrage til at gøre trænere og ledere opmærksomme på forældrenes perspektiv og det omfattende arbejde de udfører for at sikre deres børns alsidighed i opdragelsen. Ud over at være et godt eksempel på en form for intensivt forældreskab, så efterlader denne særlige forældreskabsstil også forældrene med et stort behov for at legitimere deres valg, fordi det snævre spor mod eliten kræver, at deres børn yder en række ofre i ungdomslivet og fordi projektet har relativ stor risiko for ikke at lykkes. Det er der behov for at undersøge nærmere i kommende forskning.

Referencer

- Akselvoll, M.Ø. (2016). Folkeskole, forældre, forskelle: Skole-hjem-samarbejde og forældreinvolvering i et forældreperspektiv. Ph.d.-afhandling. Roskilde: Roskilde Universitet.
- Clarke, N.J. & C.G. Harwood (2014). Parenting Experiences in Elite Youth Football: A Phenomenological Study. In *Psychology of Sport and Exercise*, 15 (5), 528-537.
- Clarke, N.J., C.G. Harwood & C.J. Cushion (2016). A Phenomenological Interpretation of the Parent-Child Relationship in Elite Youth Football. In *Sport, Exercise, and Performance Psychology*, 5 (2), 125-143.
- Côté, J. (1999). The Influence of the Family in the Development of Talent in Sport. In *The Sport Psychologist*, 13, 395-417. Human Kinetics, Inc.
- Dyck, N. (2012). *Fields of Play: An Ethnography of Children's Sports*. University of Toronto Press.
- Faircloth, C. (2014). Intensive parenting and the expansion of parenting. In Lee et al. *Parenting Culture Studies*. Basingstoke and New York: Palgrave and MacMillan.
- Fraser-Thomas, J. & J. Côté (2009). Understanding Adolescents' Positive and Negative Developmental Experiences in Sport. In *The Sport Psychologist*, 23, 3-23. Human Kinetics, Inc.
- Furedi, F. (2002). *Paranoid Parenting: Why ignoring the experts may be best for your child*. Chicago: Chicago Review Press.
- Gregersen, M.T. (2020): *Idealet om at fremme det hele menneske i danske elitefodboldklubber*. Ph.d.-afhandling. Aarhus: Aarhus Universitet.
- Halkier, B. (2009). *Fokusgrupper. 2. Udgave*. Frederiksberg: Samfundslitteratur.
- Halkier, B. (2015). Fokusgrupper. In S. Brinkmann & L. Tanggaard (red.). *Kvalitative metoder: en grundbog. 2. Udgave*, 121-136. København: Hans Reitzel.
- Hays, S. (1996). *The Cultural Contradictions of Motherhood*. New Haven and London: Yale University Press.
- Hellstedt, J. (2005). Invisible Players: A family Systems Model. In *Clinics in Sports Medicine*, 24, 899-928.
- Lareau, A. (2003). *Unequal Childhoods: Class, Race, and Family Life*. University of California Press.
- Hoyle, R.H. & S.S. Leff (1997). The Role of Parental Involvement in Youth Sport Participation and Performance. In *Adolescence* 32, 125, 233-244.
- Lareau, A. (2003). *Unequal Childhoods: Class, Race, and Family Life*. Berkeley: University of California Press.
- Lareau, A. & A.B. Cox (2011). Social Class and the Transition to Adulthood. Differences in Parents' Interactions with Institutions. In M. J. Carlson, & P.

- England (eds.) *Social Class and Changing Families in an Unequal America*, Stanford University Press.
- López de Subijana, C., M. Barriopedro & E. Conde (2015). Supporting dual career in Spain: Elite athletes' barriers to study. In *Psychology of Sport & Exercise*, 21, 57-64.
- Nielsen, J.C. & J.S. Olesen (2019): *Talentudvikling og elitesport i skolen*. Aarhus Universitetsforlag.
- Nelson, M. (2010). *Parenting Out of Control: Anxious parents in uncertain times*. New York and London: New York University Press.
- Reeves, M.J., A.P. McRobert, M.A. Littlewood & S.J. Roberts (2018). A scoping review of potential sociological predictors of talent in junior-elite football: 2000-2016. In *Soccer & Society*, 19 (8), 1085-1105.
- Richardson, D., D. Gilbourne & M. Littlewood (2004). Development Support Mechanisms for Elite Young Players in a Professional Soccer Academy: Creative Reflections in Action Research. In *European Sport Management Quarterly* 4 (4), 195-214.
- Stambulova, N.B. & P. Wylleman (2014). Athletes' career development and transitions. In A. G. Papaioannou & D. Hackfort (Eds.) *Routledge companion to sport and exercise psychology: global perspectives and fundamental concepts. International perspectives on key issues in sport and exercise psychology* (605-620). Hove: Routledge.
- Torregrosa, M., Y. Ramis, S. Pallarés, F. Azócar & C. Selva (2015). Olympic athletes back to retirement: A qualitative longitudinal study. In *Psychology of Sport & Exercise*, 21, 50-56.
- Wylleman, P., D. Alfermann & D. Lavalley (2004). Career transitions in sport: European perspectives. In *Psychology of Sport and Exercise*, 5 (1), 7-20.